

использованию ЛГП по теме «Глаголы движения»: на данный момент написаны рекомендации к первым трём, на очереди – рекомендации к 4-й. В них указываются количество слайдов, цели, задачи презентаций и – что самое главное – описана последовательность работы с ЛГП. Это описание важно в том числе тем, что информирует пользователя о темпе подачи материала, от которого зависит качество усвоения темы. В этом разделе чётко пронумерованы каждый из слайдов с краткой его характеристикой: что он презентует, закрепляет, обобщает или с чем знакомит. Описание каждого из шагов (внутри подачи слайдов) знакомит с подробным содержанием каждой последующей порции предъявляемого материала, а также сроками его подачи. Поскольку авторы презентации при составлении каждого слайда строго соблюдали принцип стадийности, используя в том числе анимацию, преподаватель, благодаря этим рекомендациям, имеет возможность в необходимом режиме использовать очередной клик.

Созданные презентации по теме «Глаголы движения» были апробированы на практических занятиях по РКИ в группах иностранных студентов, обучающихся на ФПИГ ХНАДУ, и показали, что использование данных ЛГП способствует более эффективному формированию у учащихся умений и навыков употребления глаголов движения в речи, реализуя коммуникативную направленность обучения языку.

Дроздова І.П.

*Харківський національний
автомобільно-дорожній університет
м. Харків, Україна*

**Лінгвістичний аспект лінгвокраїнознавства у викладанні української
мови як іноземної**

Ідея зв'язку культури й мови сягає ще 18 століття, проте цілеспрямоване дослідження цієї проблеми розпочалося тільки наприкінці минулого століття. Дослідження мали здебільшого декларативний характер і аж до початку 70-х років ані в російській (тоді радянській), тим більше українській, ані в іноземній лінгвістиці не існувало достатньо глибоких і ґрунтовних досліджень, присвячених цьому питанню.

Утім, за останні роки нашого століття значно збільшилася кількість робіт, що свідчать про інтерес і прагнення лінгвістів до дослідження мовних явищ у широкому екстралінгвальному контексті, що свідчить про нагальну потребу вивчення мови в її реальному функціюванні у різних сферах людської діяльності. Здійснюються спроби виявити зумовленість мови у самому значенні лексичних одиниць, виявити так звану «культурну» компоненту значення, відкрити лінгвістичну природу «фонових знань». Показати особливість і своєрідність їх функціювання у кожному з мовних спільностей, що розглядалися.

Теоретичне осмислення цієї проблеми тісно пов'язане з цілям і завданнями лінгводидактики – прагненням учених-методистів знайти найбільш раціональні методи викладання іноземної мови, вивчити питання доцільності навчання культури іноземної країни через призму мови, її національного змісту. Питання зв'язку мови і культури – це одне з тих питань мовознавства, дослідження якого має дійсно практичну користь. Передусім у вивченні іноземної мови величезне значення має уявлення учнів, зокрема студентів-іноземців, про ступінь глибини і достовірності зв'язку тих або тих перекладних еквівалентів. Без знання відповідних конотацій, присутніх в іноземній мові, неможливо повністю зрозуміти весь зміст, вкладений у тому чи тому висловлюванні.

Слід зазначити, що останні, найбільш значні досягнення, що є у вивченні впливу культур и на мову, було зроблено здебільшого у рамках лінгвокраїнознавства, переважно на матеріалі російської мови, що викладається

іноземним студентам. Аналогічних праць, призначених для викладання української мови як іноземної, існує поки що недостатньо.

Тож одним із центральних напрямків лінгвістичних досліджень соціальної і культурної зумовленості мови є лінгвокраїнознавчий напрямок.

Лінгвокраїнознавство можна визначити як вивчення культури країни паралельно з вивченням самої мови. Предметом лінгвокраїнознавства слугує культура, як вона виражена в мові, що вивчається. Цей напрямок сформувався, з одного боку, під вплив проблеми, що вирішувалася, у співвідношенні мови й культури, а з іншого боку, його виникнення зумовлене чисто прагматичними передумовами – підходом до викладання іноземної мови як засобу навчання, як засобу спілкування, необхідністю вивчення мови у тісному зв'язку з культурою країни, в якій ця мова використовується.

Представниками цього напрямку вивчення соціальної і культурної зумовленості мови зосереджують свою увагу на дослідженні значення слова. Вони виходять з того, що слово є передусім визначення, знак тієї чи тієї життєвої реалії і тому в його семантиці можна знайти та виділити деякий «екстралінгвальний» зміст, що прямо й побіжно відбиває культур, яка обслуговується мовою. Таким чином, саме через значення здійснюється зв'язок лексичних одиниць з позамовною дійсністю.

Вивчення культурної компоненти слів є важливою умовою успішного оволодіння іноземною мовою, утім, у свою чергу вона входить у більш широке коло культурно-історичних значень відповідної соціальної дійсності, засвоєння якої є важливою умовою застосування мови як засобу спілкування.

Щодо методики викладання української мови як іноземної, то конкретної уваги, на наш погляд, потребує проблема реалізації культурологічного й соціокультурного підходів як чинників, що сприяють знань із культури конкретного народу, мова якого вивчається, а також формуванню й розвитку комунікативних здібностей студентів-іноземців [2, с. 25-27]. У цьому плані можна говорити про єдність комунікативно-діяльнісного й компетентнісного підходів у навчанні української мови студентів-іноземців з позицій

лінгвокраїнознавства, що полягає в тому, що «оновлений зміст освіти буде основою формування компетентностей (або комплексу компетентностей) студентів, а процес засвоєння відібраного змісту буде мати діяльнісний характер (І. Дроздова) [1, с. 143]». У зв'язку з тим, що компетентності формуються у процесі когнітивної діяльності іноземних студентів, пізнання ними культурних реалій суспільства, мова якого вивчається, вважаємо доречним визначити інтегративність підходу в засвоєнні мовних явищ у широкому екстралінгвальному контексті.

Після завершення доуніверситетської підготовки іноземні студенти як студенти українських вишів переходять до розширення своїх мовних знань, починається власне професійно орієнтоване вивчення української як іноземних, тобто завдання вишівського курсу УЯІ визначаються насамперед комунікативними потребами фахівців відповідного профілю для досягнення компетентного рівня володіння мовою, що вивчається, тому дуже важливо не залишати питання подальшого цілеспрямованого формування навичок професійного спілкування українською мовою за межами навчального процесу, а використовуючи безперервність навчання мови в рамках програм підготовки бакалаврів і магістрів, формувати компетенції, перелічені у вимогах освітніх програм.

Підкреслимо, що аналіз змісту як загальнокультурних, так і професійних компетенцій показує, що процес їх формування повинен мати свою специфіку і її слід проводити з урахуванням лінгвістичних, національно-культурних, соціальних, психологічних і багатьох інших чинників.

У цьому зв'язку вважаємо своєчасним і необхідним створення нового покоління підручників і навчальних посібників для іноземних студентів, спрямованих на формування високої професійної компетентності іноземних випускників українських університетів.

Крім того, переконані: треба частіше залучати іноземних студентів до участі в конференціях й олімпіадах, що проводяться як в університеті, так і за

його межами з метою активізації науково-дослідної діяльності російською / українською мовою.

Література

1. Дроздова І. П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ : [монографія] / І.П. Дроздова. – Х. : ХНАМГ, 2010. – 320 с.

2. Іванишин Г.Я. Іншомовна комунікативна культура майбутнього фахівця у змісті вимог сучасної освітньої моделі / Г. Я. Іванишин // Обрії. – 2012. – № 1 (34). – С. 25 – 27.

Дьолог О.С.

Харківський національний економічний

університет ім.С.Кузнеця

м. Харків, Україна

e-mail: Olha.Doloh@hneu.net

Формування навичок самостійної роботи в іноземних студентів

Сучасна науково-педагогічна діяльність вимагає пошуку нових методичних і методологічних підходів у процесі формування компетенції майбутнього спеціаліста – високоосвіченого та високоінтелектуального фахівця будь-якої галузі.

Одним із пріоритетних завдань сучасного освітнього процесу є підготовлення не просто висококваліфікованого фахівця, але фахівця, зорієнтованого на постійне самовдосконалення та професійний пошук. Саме такі спеціалісти спроможні не лише відтворити отримані знання, а й генерувати нові.

Відповідно до концепції модернізації освіти питання навчання іноземних студентів, орієнтоване на досягнення практичного результату, набуває особливого значення. В освітні стандарти системи професійної освіти як обов'язкова включена дисципліна українська (російська) мова як іноземна, метою котрої є формування і розвиток комунікативної компетенції майбутнього спеціаліста – учасника професійного спілкування у сфері науки, техніки,